

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Ректор Центральноукраїнського
державного педагогічного університету
імені Володимира Винниченка

Євген СОБОЛЬ

«29» листопада 2021 р.

**Програми навчальних дисциплін
програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників у сфері
післядипломної освіти для осіб з вищою освітою
«ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ФАХІВЦІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО
МИСТЕЦТВА В УМОВАХ ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ»**

**Галузі знань: 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність: 014.12 Образотворче мистецтво**

**Модуль 1. Основи рисунку та живопису у художньо-професійній
підготовці фахівців образотворчого мистецтва. Образотворчі
техніки та прийоми**

**Назва навчальної дисципліни:
Рисунок та живопис у практиці сучасного фахівця образотворчого
мистецтва**

Цільовий компонент: Презентація. Ознайомлення з програмою модуля. З'ясувати сучасні підходи до реалізації змісту мистецької освіти в умовах НУШ. Практично опанувати та реалізувати основні види діяльності у напрямку образотворчої грамоти фахівця образотворчого мистецтва.

Змістовий компонент: Ознайомлення з нормативно-правовими документами, інструктивно-методичними листами, інструктивно-методичними рекомендаціями, програмами в галузі загальної мистецької освіти. Модернізація загальної мистецької освіти у напрямку образотворчого мистецтва. Сучасні підходи до реалізації художньо-педагогічних технологій, які використовуються на уроках образотворчого мистецтва та креслення. Застосування нетрадиційних типів уроків. Використання практики роботи з основ рисунку: напрямки та види діяльності. Використання практики роботи з основ живопису: напрямки та види діяльності.

Процесуальний компонент:

форми: інтерактивна лекція, практичне заняття;

методи: проблемного викладу, створення ситуації інтересу у процесі викладення, створення ситуації новизни, опора на життєвий досвід, інтерактивні, практичної діяльності;

засоби: презентація, нормативні документи в галузі мистецької освіти.

обладнання: мольберт (окремий для кожного слухача), подіум, дошка, стелаж, підсвітка, подовжувач, фондові матеріали: драперії, каркаси геометричних тіл, гіпси (гіпсові геометричні тіла, гіпсові голови, гіпсові орнаменти), муляжі, предмети побуту для постановок, костюми для демонстраторів пластичних поз; наочно-ілюстративні,

демонстраційні альбоми, таблиці, методичні схеми та фонди дипломних, курсових семестрових робіт студентів.

Результативний компонент:

РН 8. Демонструє вільне володіння прийомами лінійного, конструктивного, тонового, силуетного, колірного, живописного, об'ємно-пластичного зображення, засобами художньої виразності, техніками й технологіями роботи різноманітними художніми матеріалами.

РН 9. Знає, розуміє і демонструє здатність реалізовувати теоретичні й методичні засади навчання образотворчого мистецтва, художніх технологій у базовій середній школі та в спеціалізованих закладах початкової і профільної мистецької освіти для забезпечення формування в учнів основ образотворчості.

РН 10. Здатний планувати освітній процес із образотворчого мистецтва в базовій середній школі та в спеціалізованих закладах позашкільної мистецької освіти, забезпечувати його реалізацію та оцінку отриманих результатів, здійснювати організацію і проведення позаурочної та позакласної роботи (вихід на пленер, екскурсії в музейні установи, організація та проведення мистецьких проєктів, виставок, майстер-класів).

Список рекомендованої літератури:

1. Державний стандарт початкової освіти (2019 р.) Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF?find=1&text=%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%85#Text>

2. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>

3. Закон України «Про загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#n984> (дата звернення: 30.11.2020).

4. Кравченко В. М. Проблема сутності парадигмального підходу до модернізації педагогічної освіти. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2013. Вип. 32. С. 271-278. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pfto_2013_32_39.

5. Малежик Ю. М. Образотворче мистецтво як освітній і культуротворчий компонент у системі мистецької освіти / Витоки педагогічної майстерності: журнал / Полтав. нац. пед. ун-т імені В.Г. Короленка. Серія «Педагогічні науки». – Вип. 25. – Полтава, 2020.– 256 с. – С. 148-152.

6. Малежик Ю. М. Основи образотворчого мистецтва з методикою керівництва в дошкільних закладах: навчально-методичний посібник / Ю. М. Малежик. – Кропивницький : ПП «Центр оперативної поліграфії «Авангард», 2018. – 64 с.

7. Малежик Ю. М. Теоретичні засади розвитку наочно-образного мислення майбутніх учителів образотворчого мистецтва / Інноваційні наукові дослідження у галузі педагогіки та психології : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 7–8 лютого 2020 р. – Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2020. – Ч. 1. – 120 с., С. 43–46.

8. Малежик Ю. М. Традиційні та новітні мистецькі технології в процесі підготовки фахівців образотворчих спеціальностей / Integration of New Knowledge, Research and Innovation Across Europe: Матеріали I міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 23-25 квітня 2020 року). За ред. Миколайчук А.І.– Київ: Державний університет телекомунікацій, 2020. – С. 170-172.

9. Малежик Ю. М. Сучасні підходи до формування фахових компетентностей у майбутніх художників-педагогів в системі мистецької освіти / II Міжнародна науково-практична конференція до 15-річчя кафедри образотворчого мистецтва Факультету педагогіки і психології НПУ імені М.П. Драгоманова: «Педагогіка образотворчого мистецтва: традиції, сьогодення, перспективи», 15-16 квітня 2021 р., м. Київ.

10. Масол Л. М. Методика навчання мистецтва в основній школі: [Методичний посібник для вчителів / Людмила Масол]. Київ : Шкільний світ, 2012. 128 с.

11. Масол Л. М. Мистецька освіта в Україні : розвиток творчого потенціалу в ХХІ столітті: Аналітична доповідь українською, російською, англійською мовами: наукове

видання / Л. М. Масол, О. В. Базелюк, О. А. Комаровська, В. Г. Муромець, В. В. Рагозіна; за наук. ред. Л. М. Масол. Київ : Аура-Букс, 2012. 240 с.: іл.

12. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. Режим доступу <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

13. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / Під заг. ред. Бібік Н. М. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.

14. Орешкіна О. В. Сучасні форми організації навчання. Управління школою. 2020. № 1-3. С. 23-26.

15. Післядипломна педагогічна освіта: Навчальний посібник для самостійної роботи слухачів курсів підвищення кваліфікації вчителів мистецьких дисциплін та художньої культури / Л. М. Масол, Л. Л. Мальцев, О. В. Просіна, А. І. Великандо. Луганськ: СПД Резніков В.С., 2009. 120 с.

16. Просіна О. В. Технології інтегрованого викладання предметів «Мистецтво» та «Художня культура» в загальноосвітній школі. [Навч.-метод. посіб.]. Луганськ : СПД Резніков В. С., 2007. 200 с.

17. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. Режим доступу <https://www.kmu.gov.ua/npas/249613934>

18. Типові освітні програми для початкової школи. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>

Інформаційні ресурси:

<https://mon.gov.ua/ua>

<https://www.kmu.gov.ua/>

Назва навчальної дисципліни:

Технології, техніки та матеріали з рисунку і живопису

Цільовий компонент: Ознайомлення та практичне використання графічних та живописних технік і прийомів у процесі практичної діяльності на уроках та заняттях з образотворчого мистецтва. Формування практичних навичок вчителів та вихователів щодо планування і проведення уроків та гуртків з образотворчого мистецтва для розкриття творчого потенціалу учнів.

Змістовий компонент: Педагогіка мистецтва: особливості прийомів та засобів образотворчого мистецтва. Різноманітність матеріалів та інструментів у процесі практичної діяльності в ЗСО та у гуртковій діяльності. Можливості графічних засобів у розвитку творчого мислення. Творча реалізація особистості засобами живопису.

Процесуальний компонент:

форми: практичне заняття;

методи: проблемного викладу, створення ситуації інтересу у процесі викладення, створення ситуації новизни, опора на життєвий досвід, інтерактивні, практичної діяльності;

засоби: презентація, нормативні документи в галузі мистецької освіти.

обладнання: мольберт (окремий для кожного слухача), подіум, дошка, стелаж, підсвітка, подовжувач, фондові матеріали: драперії, каркаси геометричних тіл, гіпси (гіпсові геометричні тіла, гіпсові голови, гіпсові орнаменти), муляжі, предмети побуту для постановок, костюми для демонстраторів пластичних поз; наочно-ілюстративні, демонстраційні альбоми, таблиці, методичні схеми та фонди дипломних, курсових семестрових робіт студентів.

Результативний компонент:

РН 8. Демонструє вільне володіння прийомами лінійного, конструктивного, тонового, силуетного, колірного, живописного, об'ємно-пластичного зображення, засобами художньої виразності, техніками й технологіями роботи різноманітними художніми матеріалами.

РН 9. Знає, розуміє і демонструє здатність реалізовувати теоретичні й методичні засади навчання образотворчого мистецтва, художніх технологій у базовій середній школі та в спеціалізованих закладах початкової і профільної мистецької освіти для забезпечення формування в учнів основ образотворчості.

РН 10. Здатний планувати освітній процес із образотворчого мистецтва в базовій середній школі та в спеціалізованих закладах позашкільної мистецької освіти, забезпечувати його реалізацію та оцінку отриманих результатів, здійснювати організацію і проведення позаурочної та позакласної роботи (вихід на пленер, екскурсії в музейні установи, організація та проведення мистецьких проєктів, виставок, майстер-класів).

Список рекомендованої літератури:

1. Вивчення пейзажного жанру в школі. Укладач : Ружицький В.А. Біла Церква : КОШООПК, 2003. 109 с.
2. Всеукраїнський освітньо-мистецький навчальний часопис «Артклас» для викладачів художньо-естетичних дисциплін та дітей старшого шкільного віку. Львів : Артсервіс. 2004. № 4. 66 с.; 2005. №4. 232 с.
3. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. Освітня галузь «Естетична культура» // Інформаційний збірник МОН України. Спецвипуск. Київ : Педагогічна преса. 2004. № 1–2. С. 27–30.
4. Кошель О.М., Великандо А.І. Школа юного живописця : Методичний посібник для вчителів образотворчого мистецтва з поглибленим вивченням предметів художнього профілю. Луганськ : Знання, 2006. 148 с.
5. Кулініч Л. Інтегроване навчання мистецтв у підготовці майбутніх художників-педагогів // Мистецтво та освіта. 2003. № 2. С. 11–14.
6. Лайсанова О. Портрет // Мистецтво та освіта. 2006. № 1. С. 36–37.
7. Малиніна І.О., Чен Н.В., Голубев В.В. Образотворче мистецтво. 1 кл. : Навчальний посібник. Харків : Скорпіон, 2003. 64 с.
8. Малезик Ю. М., Балах Д. І. Використання можливостей кольору під час практики з пленерного живопису у майбутніх учителів образотворчого мистецтва [Текст] / Ю. М. Малезик, Д. І. Балах // Науковий журнал «Молодий вчений». – 2019. – №5 (69). – 271 с. – С. 143-147.
9. Масол Л. Особливості впровадження програми «Мистецтво» у контексті предметно-інтегративної освіти. // Початкова школа. 2003. № 4. С. 42–44.
10. Масол Л., Белкіна Э., Бзовская Л. и др. Искусство // Программы для средней общеобразовательной школы. 1-2 классы. Київ : Початкова школа, 2001. С. 202–226.
11. Масол Л., Белкіна Е., Бзовська Л. и др. Мистецтво // Програми для середньої загальноосвітньої школи. 3-4 кл. // Початкова школа. 2003. № 2. С. 13–19.
12. Масол Л.М., Белкін Е.В. Мистецтво : Підручник для 2 кл. загальноосвітніх навчальних закладів. Київ : Адеф-Україна, 2004. 80 с., іл.
13. Масол Л.М., Белкіна Е.В. Мистецтво : підручник для 3 кл. загальноосвітніх навчальних закладів. Київ : Видівничий дім «АДЕФ – Україна», 2004. 152 с.
14. Масол Л.М., Гайдамака О.В., Комаровська О.А., Руденко І.В. Мистецтво : Підручник для 6-го кл. загальноосвітніх навчальних закладів / За заг. ред. Л.М. Масол. Київ : Генеза, 2006. 208 с.
15. Мурована Н. Упровадження інтегрованого курсу «Мистецтво» в загальноосвітніх навчальних закладах // Мистецтво та освіта. 2006. № 2 (40). С. 59–61.
16. Національна Доктрина розвитку освіти // Освіта України. 2002. № 33. с.
17. Сокольнікова Н. Словник термінів. Обнинск : Титул, 1996. С. 6–8.
18. Таранов Н., Іванов С. Основи вченого малюнка і виробничої графіки. Львів : Видавництво «Світ», 1992. 205 с.

Назва навчальної дисципліни:
Методичні прийоми використання академічного й творчого рисунку та живопису на уроках та заняттях з образотворчого мистецтва

Цільовий компонент: Ознайомити з методичними прийомами застосування академічного й творчого рисунку і живопису та їх використання в ході практичної діяльності на уроках і заняттях з образотворчого мистецтва. Розкрити можливості застосування тривалого та короткочасного рисунку (зарисовка, начерк, ескіз), педагогічного рисунку у навчальному процесі.

Змістовий компонент: Особливості використання програмових та творчих завдань з рисунку й живопису в практиці фахівця образотворчого мистецтва. Програмові завдання з рисунку й живопису як підґрунтя для творчої діяльності. Розвиток уяви, зорової пам'яті, творчого мислення учнів в процесі виконання програмових та творчих завдань. Практичні вправи на виконання академічної та творчої роботи з рисунку й живопису.

Процесуальний компонент:

форми: практичне заняття;

методи: проблемного викладу, створення ситуації інтересу у процесі викладення, створення ситуації новизни, опора на життєвий досвід, інтерактивні, практичної діяльності;

засоби: презентація,.

обладнання: мольберт (окремий для кожного слухача), дошка, подіум, фондові матеріали: драперії, гіпсові геометричні тіла, муляжі, предмети побуту для постановок; наочно-ілюстративні, демонстраційні альбоми, таблиці, методичні схеми та фонди дипломних, курсових семестрових робіт студентів.

Результативний компонент:

РН 8. *Демонструє* вільне володіння прийомами лінійного, конструктивного, тонового, силуетного, колірною, живописного, об'ємно-пластичного зображення, засобами художньої виразності, техніками й технологіями роботи різноманітними художніми матеріалами.

РН 9. *Знає, розуміє і демонструє здатність реалізовувати* теоретичні й методичні засади навчання образотворчого мистецтва, художніх технологій у базовій середній школі та в спеціалізованих закладах початкової і профільної мистецької освіти для забезпечення формування в учнів основ образотворчості.

РН 10. *Здатний* планувати освітній процес із образотворчого мистецтва в базовій середній школі та в спеціалізованих закладах позашкільної мистецької освіти, забезпечувати його реалізацію та оцінку отриманих результатів, здійснювати організацію і проведення позаурочної та позакласної роботи (вихід на пленер, екскурсії в музейні установи, організація та проведення мистецьких проєктів, виставок, майстер-класів).

Список рекомендованої літератури:

1. Баррінгтон Барбер. Перспектива і композиція. Москва : Ексмо, 2016. 48 с. Вотт Фіона. Арт-ідеї. Школа образотворчого мистецтва: понад 400 ідей малювання фарбами, пастеллю, кольоровими олівцями, чорнилом, ручками / В. Наливана (пер.з англ.) Антоній... Міллер (дизайн та іл.). – К.: Країна Мрій, 2007. – 288с.

2. Гордаш А.М. Значущість канонічної й академічної дидактики у формуванні основ художньої майстерності майбутнього художника-педагога. Неперервна педагогічна освіта XXI століття: зб. матеріалів XVI Міжнар. педагогічно-мистецьких читань пам'яті проф. О.П.Рудницької (Київ, 6 груд. 2018р.). Київ: Талком, 2019. Вип. 2 (14). С. 101–104.

3. Квач Н.В. Розвиток образного мислення і графічних навичок у дітей. – М.: ВЛАДОС, 2001. – 211с.

4. Лі М. Основи навчального академічного малюнка. Москва : Ексмо, 2016. 480.

5. Масол Л. М. Методика навчання мистецтва у початковій школі: Харків : Веста : Видавництво «Ранок», 2006. С. 93-99.

6. Малезик Ю. М. Сучасні підходи до формування фахових компетентностей у майбутніх художників-педагогів в системі мистецької освіти / II Міжнародна науково-практична конференція до 15-річчя кафедри образотворчого мистецтва Факультету педагогіки і психології НПУ імені М.П.Драгоманова: «Педагогіка образотворчого мистецтва: традиції, сьогодення, перспективи», 15-16 квітня 2021 р., Київ.

7. Образотворче мистецтво. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів України. /Любарська Л.М., Резніченко М.І., Протопопова О.М. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003.

8. Петренко Ю. М. Образотворче мистецтво у школі: Поради та рекомендації. – К., 2004. – 98с. : мал.

9. Післядипломна педагогічна освіта: Навчальний посібник для самостійної роботи слухачів курсів підвищення кваліфікації вчителів мистецьких дисциплін та художньої культури / Л. М. Масол, Л. Л. Мальцев, О. В. Просіна, А. І. Великандо. Луганськ: СПД Резніков В.С., 2009. 120 с.

10. Розвиток творчої компетентності учнів мистецьких шкіл. Від традицій до інновацій: матер. всеукр. наук.-практ. конференції / за ред. Ю. В. Сліпич. Херсон: друк. «Графіка», 2020. 384 с.

11. Стрітьєвич Т.М. Сучасний урок образотворчого мистецтва у початковій школі: Навчально-методичний посібник / Тетяна Миколаївна Стрітьєвич. – Кіровоград: ПП «Центр оперативної поліграфії «Авангард, 2012. –76 с. (4,4 друк.арк.).

12. Стрітьєвич Т.М. Аспекти сучасного уроку образотворчого мистецтва / Т.М. Стрітьєвич // вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка, 2011. – Педагогічні науки. N 8 (219), частина II. – Луганськ. – С.167-172.

Назва навчальної дисципліни:

Сервіси для організації дистанційного навчання в закладах освіти з традиційних та сучасних образотворчих технік

Цільовий компонент:

Змістовий компонент: Технології дистанційного навчання з основних образотворчих технік і прийомів. Навчання сучасним образотворчим технікам засобами комп'ютерних технологій. Онлайн-сервіси для дистанційного вивчення сучасних образотворчих технік. Можливості використання сучасного прикладного програмного забезпечення у дистанційному навчанні з образотворчого мистецтва. Вимоги щодо створення інтерактивних матеріалів у прикладному програмному забезпеченні. Створення власного віртуального портфоліо вчителя образотворчого мистецтва.

Процесуальний компонент:

форми: інтерактивна лекція, практичне заняття;

методи: проблемного викладу, створення ситуації інтересу у процесі викладення, створення ситуації новизни, опора на життєвий досвід, інтерактивні, практичної діяльності;

засоби: презентація, нормативні документи в галузі дистанційної та мистецької освіти.

обладнання:

○ *Операційна система (MS Windows, Linux)* – для засвоєння правил роботи з системою введення-виведення інформації, її збереження на зовнішніх носіях, роботи в глобальній мережі Інтернет, роботи з графічними та відео зображеннями тощо.

○ *Пакет офісних програм (MS Office, Open Office)* – для засвоєння за допомогою комп'ютера правил роботи з текстовою, графічною та відеоінформацією; структурування,

редагування, впорядкування, пошуку та зберігання інформації в електронних таблицях і базах даних.

○ *Векторний і растровий графічний редактор (GIMP, Inkscape)* – для засвоєння правил побудови малюнків, схем, креслень, анімацій тощо за допомогою комп'ютера.

○ *Редактор презентацій (Adobe Flash, Microsoft Movie Maker, AnFX Visual Design, Virtual Tour Builder)* – для створення презентаційних ресурсів.

○ *Засоби для роботи в Інтернеті (веббраузери, поштові клієнти, служби обміну миттєвими повідомленнями тощо)* – для навчання роботі в Інтернеті, використання онлайн-середовищ мистецького спрямування.

○ *Комп'ютери (окремий для кожного слухача).*

Результативний компонент:

РН 1. *Володіє* знаннями в галузі сучасних інформаційних технологій, здатність застосовувати їх у професійній діяльності.

РН 2. *Знає, розуміє і демонструє здатність реалізовувати* засобами комп'ютерних технологій теоретичні й методичні засади навчання образотворчого мистецтва, художніх технік у базовій середній школі та в спеціалізованих закладах початкової і профільної мистецької освіти для забезпечення формування в учнів основ образотворчості.

Список рекомендованої літератури:

1. Бабенко Л. В., Фурсикова Т. В. Основи комп'ютерних систем. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. Кіровоград : Ексклюзив-Систем, 2014. 172 с.

2. Бабенко Леонід, Фурсикова Тетяна. Мультимедійні технології як засіб професійної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди»*. Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». 2014. Додаток 1, вип. 5, том III (54). С. 6–12.

3. Єргіна О. В. Сучасний урок і мультимедійні технології: досвід і перспектива // *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2008. № 2. С. 12.

4. Дементієвська Н. П., Морзе Н. В. Як можна комп'ютерні технології використати для розвитку учнів та вчителів // *Актуальні проблеми психології: Психологічна теорія і технологія навчання*. Київ: Міленіум, 2005. Т. 8, вип. 1. 238 с.

5. Костенко Н. А. Розвиток творчого потенціалу учнів через упровадження інформаційних технологій // *Інформатика в школі*. 2009. № 1. С. 10–15.

6. Комп'ютерно-орієнтовані засоби навчання математики, фізики, інформатики: посібник для вчителів // *Інформатика*. 2006. № 3–4.

7. Левченко О. М., Коваль І. В., Завадський І. О. Основи створення комп'ютерних презентацій. Київ : Видавнича група ВНУ, 2009. 384 с.

8. Морзе Н. В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій. Київ : Видавнича група ВНУ, 2008. 352 с.

9. Післядипломна педагогічна освіта: професійний розвиток вчителів інформатики: навч. посіб. для самостійної роботи слухачів курсів підвищення кваліфікації / уклад.: Воротникова І. П. та ін. Луганськ : СПД Резніков В. С., 2013. 164 с.

10. Упровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів: навчально-методичний посібник / упоряд. Воротникова І. П., за заг. ред. О. М. Рудіної. Луганськ : СПД Резніков В. С. 2012. 228 с.

11. Освітні ресурси і технологічний тренінг. URL: <http://www.kievoit.ipro.kubg.edu.ua/kievoit/2013/37/37.html> (дата звернення: 10.06.2017).

12. Фурсикова Т. В. Використання комп'ютерних технологій у вивченні дисциплін художньо-педагогічного циклу. *Образотворче мистецтво, дизайн, художня педагогіка: проблеми та їх вирішення*: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф., 5 листопада 2012 р. Дніпропетровськ: Біла К. О., 2012. С. 24–29.

13. Фурсикова Т. В. Місце та роль комп'ютерної графіки у професійній діяльності вчителів образотворчого мистецтва. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія*. 2013. Вип. 40. С. 82–86.
14. Фурсикова Тетяна. Веб-квест як інноваційна медіаосвітня технологія. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки* / Ред. кол.: В. В. Радул, В. А. Кушнір та ін. Серія: Педагогічні науки. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2015. Випуск 139. С. 116–118. URL: https://www.cuspu.edu.ua/images/nauk_zapiski/pedagogy/139-v1.pdf
15. Фурсикова Т. В. Компьютерная графика как средство реализации медиапроектов будущими учителями изобразительного искусства. *Teacher education in the context of transformation processes: new content and results requirements*. Минск : БГПУ им. М. Танка, 2019. С. 146–149.
16. Фурсикова Т. В. Межпредметные связи в изучении компьютерных технологий будущими учителями художественных специальностей. *Современное образование: преемственность и непрерывность образовательной системы «школа–университет–предприятие»*: сборн. XII Междунар. научн.-метод. конф., 14–15 февраля 2019 г.; М-во образования Респ. Беларусь. Гомель : Гомельский государственный университет имени Франциска Скорины, 2019. С. 860–863.
17. Фурсикова Т. В. Розвиток художньо-творчої компетентності майбутніх фахівців образотворчого мистецтва у професійній підготовці. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки* / Ред. кол.: В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін. Кропивницький : РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2019. Випуск 180. С. 125–132.
18. Фурсикова Т. В. Информационное моделирование как метод формирования знаний. *Современное образование: преемственность и непрерывность образовательной системы «школа – университет – предприятие»*: сборн. XIII Междунар. научн.-метод. конф., 11–12 февраля 2021 г.; М-во образования Респ. Беларусь. Гомель: Гомельский государственный университет имени Франциска Скорины, 2021. С. 657–671.
19. Фурсикова Т. В. Інформаційний простір і медіа мистецтво. *Традиції та новації у сфері педагогіки та психології*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 5–6 лютого 2021 р. Київ: Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, 2021. С. 126–128.
20. Fursykova Tetiana. Content of pedagogical practice of future teachers in conditions of computerization of modern school. *Economic and Social-Focused Issues of Modern World*. Bratislava : The School of Economics and Management in Public Administration in, 2018. P. 239–243.
21. Fursykova, Tetiana V. Preparation of future teachers of artistic specialties for application of computer technologies in professional activity». *Revista Espacios*. Vol 40, year 2019, number 23, page 2. Retrieved from : <http://www.revistaespacios.com/a19v40n23/19402302.html>

Назва навчальної дисципліни:
Особливості проведення виставкової діяльності, майстер-класів,
практикумів з живопису та рисунку

Цільовий компонент: Розкрити особливості організації та проведення виставкової діяльності, майстер-класів та практикумів з рисунку й живопису, з'ясувати алгоритм процесу їх організації та проведення.

Змістовий компонент: Визначення концепції (ідеї) експозиції. Пошук подачі й реалізації ідеї заходу (виставки, майстер-класу, практикуму тощо). Анонси та реклама заходу через афішу, прес-релізи, пост-релізи, акцидентну продукцію. Відповідність змісту і наповнення мистецького заходу (виставки, практикуму, майстер класу) цільовій аудиторії. Практичне втілення задуму в реальному або віртуальному проекті.

Процесуальний компонент:

форми: практичне заняття;

методи: проблемного викладу, створення ситуації інтересу у процесі викладення, створення ситуації новизни, опора на життєвий досвід, інтерактивні, практичної діяльності;

засоби: презентація, нормативні документи в галузі мистецької освіти.

обладнання: мольберт (окремий для кожного слухача), наочно-ілюстративні, демонстраційні альбоми, таблиці, методичні схеми та фонди дипломних, курсових семестрових робіт студентів; комп'ютери (окремий для кожного слухача).

Результативний компонент:

РН 3. *Уміє* виконувати оригінальні творчі проекти, проводити майстер-класи.

РН 9. *Знає, розуміє і демонструє здатність реалізовувати* теоретичні й методичні засади навчання образотворчого мистецтва, художніх технологій у базовій середній школі та в спеціалізованих закладах початкової і профільної мистецької освіти для забезпечення формування в учнів основ образотворчості.

РН 10. *Здатний* планувати освітній процес із образотворчого мистецтва в базовій середній школі та в спеціалізованих закладах позашкільної мистецької освіти, забезпечувати його реалізацію та оцінку отриманих результатів, здійснювати організацію і проведення позаурочної та позакласної роботи (вихід на пленер, екскурсії в музейні установи, організація та проведення мистецьких проектів, виставок, майстер-класів).

Список рекомендованої літератури:

1. Баррінгтон Барбер. Перспектива і композиція. Москва : Ексмо, 2016. 48 с.
2. Дупляк Т. Інтернет технології у виставковій діяльності / Т. Дупляк, Т. Ткаченко // Маркетинг в Україні. – 2008. – № 3. – С. 26-29.
3. Єлінова Т. Виставковий зал позашкільного закладу / Т. Єлінова // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2009. – № 10. – С. 31-34.
4. Інсталяція. Мистецтво об'єкта [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.culturalproject.org/lectures/instalaciya--mistectvo-obyektu/#.Vqd3y-FumDY>.
5. Как организовать художественную выставку. (2017). Режим доступу: <https://ru.wikihow.com>.
6. Концепція розвитку виставкової діяльності від 24 липня 2003 р. № 459-р. (2003). Урядовий портал: Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/2319267#>.
7. Меленець Л. Оформлення виставки художньої творчості дітей / Л. Меленець // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2010. – № 2. – С. 51-56.
8. Мистецтво поєднання кольорів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://finedesign.com.ua/art_of_color_coordination/.
9. Міщенко І. Виставкове життя / І. Міщенко // Образотворче мистецтво. 2007. – № 2. – С. 126-127.
10. Методичні рекомендації до організації навчально-виховного процесу в 2014-2015 навчальному році: інформаційно-методичний бюлетень/ за заг. редакцією А. О. Лавренчука. – Рівне, 2014. – 314 с.
11. Лі М. Основи навчального академічного малюнка. Москва : Ексмо, 2016. 480.
12. Педагогічні аспекти підготовки викладачів з візуального мистецтва та дизайну: сучасність і перспективи та актуальні питання мистецтвознавства: виклики ХХІ століття // Професіоналізм, інновації, творчість – основа розвитку потенціалу учителя Нової української школи: матеріали форуму інновацій (05 червня 2020 р., м. Луцьк) /укладачі: Н.А.Поліщук, В. В. Камінська. Луцьк: Волинський ІППО, 2020. 244 с.
13. Розвиток творчої компетентності учнів мистецьких шкіл. Від традицій до інновацій: матер. всеукр. наук.-практ. конференції / за ред. Ю. В. Сліпич. Херсон: друк. «Графіка», 2020. 384 с.
14. Яремків М. Я. Композиція: творчі основи зображення. Навчальний посібник. Тернопіль : Підручники і посібники, 2005. 112 с.

Назва навчальної дисципліни: **Образотворче мистецтво як засіб інклюзивної освіти**

Цільовий компонент: Ознайомити із особливостями змісту інклюзивної мистецької освіти в умовах НУШ. Практично опанувати та реалізувати основні види діяльності з образотворчого мистецтва у напрямку інклюзивної мистецької освіти.

Змістовий компонент: Ознайомлення з нормативно-правовими документами, інструктивно-методичними листами, інструктивно-методичними рекомендаціями, програмами в галузі загальної мистецької освіти. Оволодіння знаннями щодо міжнародного та національного законодавства у сфері інклюзивної освіти, зарубіжного досвіду у галузі образотворчого мистецтва. Модернізація загальної мистецької освіти у напрямку інклюзії в практиці образотворчого мистецтва. Сучасні підходи до реалізації художньо-педагогічних технологій, які використовуються на уроках образотворчого мистецтва в практиці художньо-творчої діяльності в інклюзивному середовищі. Засвоєння основних принципів та технологій організації освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти у галузі образотворчого мистецтва.

Процесуальний компонент:

форми: інтерактивна лекція, практичне заняття;

методи: проблемного викладу, створення ситуації інтересу у процесі викладення, створення ситуації новизни, опора на життєвий досвід, інтерактивні, практичної діяльності;

засоби: презентація, нормативні документи в галузі інклюзивної мистецької освіти.

обладнання: планшет (окремий для кожного слухача), дошка, стелаж, підсвітка, подовжувач, фондові матеріали: драперії, каркаси геометричних тіл, гіпси (гіпсові геометричні тіла, гіпсові голови, гіпсові орнаменти), муляжі, предмети побуту для постановок, костюми для демонстраторів пластичних поз; наочно-ілюстративні, демонстраційні альбоми, таблиці, методичні схеми та фонди дипломних, курсових семестрових робіт студентів; комп'ютери (окремий для кожного слухача).

Результативний компонент:

РН 6. Опанував концепції, принципи, основні закономірності розвитку інклюзивної освіти у галузі образотворчого мистецтва.

РН 7. Демонструє здатність реалізовувати теоретичні й методичні засади навчання образотворчого мистецтва, художніх технологій у базовій середній школі та в спеціалізованих закладах початкової і профільної мистецької освіти для забезпечення формування в учнів з особливими потребами основ образотворчості.

Список рекомендованої літератури:

1. Індекс інклюзії: заклади мистецької освіти: Посібник // Упорядники: Л. Ю. Байда, Ю. М. Найда, Н. З. Софій. – Київ, 2021. – 48 с.
2. Інклюзія в мистецькій освіті: виклики, практики, перспективи: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (з міжнарод. участю), 6–7 груд. 2019 р. / за заг. ред. М. М. Бриль. Київ: ДНМЦЗКМО, 2019. 420 с.
3. Інклюзивна освіта від А до Я: порадник для педагогів і батьків / Укладачі Н. В. Заєркова, А. О. Трейтяк. К., 2016. 68 с. Режим доступу: http://ippo.kubg.edu.ua/wpcontent/uploads/2016/08/n_zakerkova_a_trejtyak_inkl_osvita_vid_a_do_ya.pdf
4. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю. 2006. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71
5. Концепція інклюзивної мистецької освіти. Від 27.01.2020. Режим доступу: <https://www.dnmczkmo.org.ua/wp-content/uploads/2020/01/konceptziya.pdf>

6. Мистецькі школи: доступне освітнє середовище. Посібник /Автори: Байда Л.Ю., Грибальський Я.В., Журбенко О.М. – Київ: ВГО НАІУ, 2020. – 36 с. Режим доступу: https://naiu.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/NAIU-Accessibility_Web-1.pdf

7. Образотворче мистецтво з спеціальною методикою : навчально-методичний посібник / Уклад. І.В. Бабій. – Умань: ВПЦ «Візаві» (Видавець «Сочінський»), 2014. – 112 с.

8. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ : ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 300 с. Режим доступу: https://www.pedrada.com.ua/files/news/2019/Posibnyk_Inklyuzyvna_osvita_2019_Pedrada.pdf

9. Про затвердження Концепції розвитку інклюзивного навчання. НАКАЗ від 1 жовтня 2010 року N 912. Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/MUS13929>

Інформаційні ресурси:

1. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи // Л.Гриневич, О. Елькін, С. Калашнікова та інші. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>. 2.

2. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / За заг. ред. М.А. Порошенко та ін. Київ : 2018. 252 с. 3.

3. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua>

Назва навчальної дисципліни:

Підсумковий практикум з використанням технічних прийомів з рисунку та живопису в реалізації творчого проекту

Цільовий компонент: Узагальнити набутий під час проведення курсів підвищення кваліфікації досвід та застосувати опановані знання й набуті уміння у практичному вирішенні проекту з рисунку та живопису за обраною тематикою.

Змістовий компонент: Визначити тему творчого проекту на основі зібраного й опрацьованого матеріалу з проблематики рисунку та живопису. Розробка варіантів реалізації творчого проекту шляхом ескізування. Реалізація ідеї творчого проекту: втілення ідеї в образах матеріалів і техніках та виді діяльності.

Процесуальний компонент:

форми: інтерактивна лекція, практичне заняття;

методи: проблемного викладу, створення ситуації інтересу у процесі викладення, створення ситуації новизни, опора на життєвий досвід, інтерактивні, практичної діяльності;

засоби: презентація, нормативні документи в галузі мистецької освіти.

обладнання: мольберт (окремий для кожного слухача), наочно-ілюстративні, демонстраційні альбоми, таблиці, методичні схеми та фонди дипломних, курсових семестрових робіт студентів; комп'ютери (окремий для кожного слухача).

Результативний компонент:

РН 4. Уміє реалізовувати на практиці власну концепцію творчого проекту, користуючись передовим досвідом зарубіжних і вітчизняних колег.

РН 5. Здатність продемонструвати на практиці набуті знання шляхом виконання творчої роботи в галузі декоративного і образотворчого мистецтва.

РН 8. Демонструє вільне володіння прийомами лінійного, конструктивного, тонового, силуетного, колірного, живописного, об'ємно-пластичного зображення, засобами художньої виразності, техніками й технологіями роботи різноманітними художніми матеріалами.

Список рекомендованої літератури:

1. Баррінгтон Барбер. Перспектива і композиція. Москва : Ексмо, 2016. 48 с.
2. Збірник матеріалів Міжнародних науково-методичних конференцій професорсько-викладацького складу і молодих учених в рамках ІХ Міжнародного форуму «Дизайн-освіта 2017», м. Харків, 9-12 жовтня 2017 року / За загал. ред. Даниленка В.Я. – Харків: ХДАДМ, 2017. – 368 с.
3. Збірник матеріалів «STEM-тиждень – 2020» / укладачі: Василяшко І.П., Патрикєєва О.О., Булавська Л.Г. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2020. – 335с.
4. Лі М. Основи навчального академічного малюнка. Москва : Ексмо, 2016. 480.
5. Методичні рекомендації до організації навчально-виховного процесу в 2014-2015 навчальному році: інформаційно-методичний бюлетень/ за заг. редакцією А. О. Лавренчука. – Рівне, 2014. – 314 с.
6. Педагогічні аспекти підготовки викладачів з візуального мистецтва та дизайну: сучасність і перспективи та Актуальні питання мистецтвознавства: виклики ХХІ століття //
7. Професіоналізм, інновації, творчість – основа розвитку потенціалу учителя Нової української школи: матеріали форуму інновацій (05 червня 2020 р., м. Луцьк) /укладачі: Н.А.Поліщук, В. В. Камінська. Луцьк: Волинський ІІПО, 2020. 244 с.
8. Розвиток творчої компетентності учнів мистецьких шкіл. Від традицій до інновацій: матер. всеукр. наук.-практ. конференції / за ред. Ю. В. Сліпич. Херсон: друк. «Графіка»,2020. 384 с.
9. Яремків М. Я. Композиція: творчі основи зображення. Навчальний посібник. Тернопіль : Підручники і посібники, 2005. 112 с.